

bé, però, sense accent *Carramia* ho escriu GGC com nom del «mont públic», i en una nota. Per això jo conjecturava que hi hagués hagut una forma **Carràmina*, de la qual sortiria l'altra per metàtesi; però havent vist que *Carrànima* és la forma donada per tots, en tots els altres escrits, m'inclino a creure que només aquesta és correcta, i l'altra deguda a errors de còpia.

PRON. POP. En tot cas aquesta és *kařanima*, oïda i anotada pertot, p. ex. a Gavarra (1957, XVIII, 70.2). Un o dos cops l'inf. de Gavarra va dir «Santa Carrà-¹⁰ nima», però com que a ell mateix, i sempre en els altres pobles, ho he sentit sense *santa*, suposo que era un afegit que hi féu un cop, referint-se a la imatge *santa* venerada en el santuari.

MENCIONS ANT. Només sé que ja l'anomena amb el mateix nom a mitjan S. XVII, el P. Camós, en el seu *Jardín de Maria en el Princ. de Cat.*; ell ens conta que la imatge fou trobada per una pastoreta a l'indret de *Torre d'Arberola*, que suposo deu ser la casa o cases anomenada *La Torre* que els mapes posen uns ²⁰ 4 k. al S. de *Carreu (A)* i ben a prop de *Carrànima*.

Carrànima està, doncs, voltada de grans roquers i precipicis. No menys els dos *Carreu*: 1 k. més a l'E. de *Carreu (A)* el mapa (4° 50' × 42° 12') posa les «Ca-²⁵ ses de *Cap de Carreu*»: es veu, doncs, que *Carreu* el senten més aviat com a nom de tota la vall; ara bé, aqueixes cases són a 1400 alt., i al peu d'una punta rocosa de 1565: d'allí en amunt la serra és quasi espadada fins a 1800 alt. i d'allí cap a les *Cases* és també ³⁰ bastant dreta: suposo que deu ser una punta de penya. *Carreu (B)* ja consta pels geògrafs i geòlegs que és una vall encaixada: parets rostes, forçosament més de roquer que de terrer. Com que la vall i gran serra de *(A)* es toca per dalt amb la de *(B)*, cal deduir que, ³⁵ en l'origen, el nom *Carreu* s'estengué, tot ell sense interrupció, a tot el territori de *Carreu-A* i *Carreu-B*: sector, tot ell, eminentment rocós.

ETIM. Aquest paisatge indueix, i ja quasi imposa, ⁴⁰ veure aquí el nom pre-romà de la roca, KARRI, de variants evolutives del qual descendeixen: per una banda el romànic CARIU (> sobretot, cat. *quer*), i, per l'altra, el basc mod. *harri*. Com ja vaig indicar en *E.T.C.* I, 142n., donant-hi concisament aquesta eti-⁴⁵ mologia de *Carreu* i de *Carrànima* recollida per Gulsóy a l'art. *quer* del *DECat* (VI, 933a10-12) (rectificar aquí *el Carreu* amb article, err. tip., que no s'ha usat mai). D'una banda mostrava que aquest proto-basc amb *k-*, del Pirineu central, es retroba en el nom de *Carcolze* (art. supra i *E.T.C.* I, 86, 142) i també, com veurem en *Currolda* (immediat a *Carreu*) < KARRIÓ-⁵⁰ BIDA 'camí dels roquers'; i per l'altra NLL i apellatius nostres que semblen ja mostrar la *b-* < *k-*, pròpia del basc més tardà (*Arreu?*, dic allà), *raller*, *rellasca* (< ⁵⁵ *arr-*), noms pallaresos de les tarteres.

Per altra banda, al costat del KARRI- arcaic, tenim el mot *carriga* 'canaleta rosta de clapissa', que hem recollit (llocs copiosos) des de la vall de Lavansa fins al ⁶⁰ Segre mitjà, partint d'una base *KARRIKA (*DECat* VI,

931b32, 932b37, 932a24); i enllaçant, amb continuïtat notable, amb *Carreu (B)*: car el doc. de 961 és relatiu a Bóixols (riu amunt de B, amb afr. *in carricis*), el doc. de *carriga* a. 1177 és de Gualter (*Cart. Tavèrnoles*, p. 42.23, 166.3) i allí mateix (931b49, 42) el citem l'a. 1092 a Montmagastre i el *Serrat de les Tres Carrigues* a Coll de Nargó. En fi, també gascó *carric* «rocher» estudiat per Rohlf.

Per a *Carreu* hem de partir d'un proto-basc -ITZE, amb el conegut sufix basc -itze, de valor sovint colle., i amb el resultat normal català de -ZE o -'CE, que és -y: ens hi guia el paral·lel dels llogarets muntanyencs *Buseu*, *Useu*, *Enseu*, del te. de Baén (15 k. al N. de *Carreu*), ja documentats en docs. de l'alta Edat Mitj., en formes com *Boisice*, *Ansize* < BO-S-ITZE (cf. *Bosia*) i ANTZ-ITZE ('cabrum'), veg., supra, els arts. *Bosia* i *Buseu*.

Conclusió tan convincent en fonètica com en topografia, per al nom d'una serra, vall i llogarets coberts de rocam, i ben fundada en els aspectes lexicals i leximòrfics, pels noms veïns i per arcaïques escriptures.

Cap de tan immediat com *Carrànima*, i aquí la naturallesa de l'indret és més colpidora que enlloc: amb una penya de 20 me., la més alta de la seva serra, i damunt un grandios espadat. I notem sobretot que el santuari es troba dessora aquesta rocassa ingent: això ja suggereix el basc -BE, que ha format tants NLL conspicus d'aquestes comarques (URDÍNABE > *Ordino*, ANABI-BE *Àneu*, *Canillo*, arts. supra).

Arribem, doncs, a un basc KARRI-ÁNDI-BE, ètimon format per composició amb el basc *andi* 'gran', o sigui 'sota el gran penyal': canviada la -B- en M, KARRANDI-ME, -A, donava normalment *Carrànima*; el canvi de *b* en l'*m* no sols es podria justificar per la propagació de nasalitat, trivial en les evolucions romàniques, perquè crec que ja dataria del proto-basc, en la seva forma pallaresa: l'alternança, *b/m* és el fet de cada pas en la història del basc, i també es repeteix en els nostres NLL: MEIÁ-BIDE apareix convertit en BEIÁMIDE ja en l'Acte C.Sd.Urg., 839, en el nom del poble de *Bajande* a Cerdanya (art. supra).

Gens difícil explicar la -a final que té *Carrànima* (almenys en la forma moderna, única en què el coneixem, Ss. XVII-XIX): també d'això ens consta que sovint l'iber, i el paleo-basc de l'alt Segre, reemplaçaven -BIDE per -BEDA o -BIDA 'camí': testimonis els ibèrics *Idúbeda*, *Oróspeda*, i els nostres *Galleuda*, *Currolda*, *Canalda*, *Oróspeda*, i els nostres *Galleuda*, de -BIDA, que s'han estudiat supra o van a l'art. *Galleuda*; i en basc modern és un duplicat ben corrent (*ate/ata*, *larre/larra* etc.).

Pel que fa a *Carreu* no he parlat d'una minúcia, que en cap cas pot fer dubtar de l'etim., però per si a algú li fes escrúpul: la *é* oberta amb què ho pronuncien tant a Cabó com a Gavarra; cert que en aquesta zona hi ha un sortint de l'àrea de la *è* del cat. or. que arriba fins cap a Ponts etc.; però a Gavarra vaig anotar amb *é* tancada, *kréu*, *kréus*, *kondréus*, *Galéuda* 70.11, 69.29, 70.80, 71.24), o sigui els mots on hi ha